

EUROPOS SOCIALINIO FONDO AGENTŪRA

PROGRAMOS „TŪKSTANTMEČIO MOKYKLOS“ PRIEŽIŪROS KOMITETO POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2024 m. spalio 15 d. Nr. 9
Vilnius

Posėdžio pirmininkas	Švietimo, mokslo ir sporto viceministras Ignas Gaižiūnas
Posėdžio sekretorius	Europos socialinio fondo agentūros Projektų valdymo skyriaus III vadovė Oksana Mažeikaitė
Dalyvauja:	
Priežiūros komiteto nariai	Lietuvos mokyklų vadovų asociacijos prezidentas Dainius Žvirdauskas Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos viceministras Albinas Vilčinskas Lietuvos savivaldybių asociacijos patarėjas švietimo ir kultūros klausimais Jonas Mickus Centrinės projektų valdymo agentūros Švietimo ir mokslo projektų skyriaus vadovė Eglė Vizbarė
Europos socialinio fondo agentūros (toliau – ESFA) darbuotojai	Programos „Tūkstantmečio mokyklos“ veiklos vadovė Judita Šarpienė Projektų komandos vadovė Alicija Gasperovičienė Vyr. projektų vadovas Justas Martinaitis Programos „Tūkstantmečio mokyklos“ asistentė Indrė Rimdeikaitė
Kiti dalyviai	Centrinės projektų valdymo agentūros Švietimo ir mokslo projektų skyriaus vadovo pavaduotojas Ričardas Šokaitis Centrinės projektų valdymo agentūros Struktūrinių ir investicijų fondų programos Švietimo projektų skyriaus grupės vadovas Giedrius Uogelė Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Ugdymo departamento patarėjas Simonas Šabanovas

DARBOTVARKĖ:

1. Programos „Tūkstantmečio mokyklos“ priežiūros komiteto (toliau – Komitetas) posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.
2. Programos „Tūkstantmečio mokyklos“ (toliau – TŪM) progreso apžvalga.
3. Rizikos ir jų valdymo planas.
4. TŪM programos ir susijusių dokumentų pokyčiai.
5. TŪM programos sutaupytų lėšų panaudojimas.
6. Kiti klausimai.

1. SVARSTYTA: Komiteto posėdžio darbotvarkės tvirtinimas

Ignas Gaižiūnas pristatė Komiteto posėdžio darbotvarkę bei dalyvius. Pagal Europos socialinio fondo agentūros direktoriaus 2022 m. birželio 10 d. įsakymą Nr. V-V-2022-00045, Komitetą sudaro 7 asmenys. Iš jų posėdyje dalyvavo 6 (Ignas Gaižiūnas, Oksana Mažeikaitė, Eglė Vizbarė, Albinas Vilčinskas, Jonas Mickus, Dainius Žvirdauskas). Komiteto posėdis yra teisėtas, vadovaujantis Komiteto darbo reglamento 16 punktu. Dalyvavę Komiteto nariai Komiteto posėdžio darbotvarkę pritarė.

NUTARTA: pritarti Komiteto posėdžio darbotvarkę.

2. SVARSTYTA: TŪM programos progreso apžvalga

Judita Šarpienė pristatė TŪM programos eigą ir progresą.

TŪM programos I srauto savivaldybėse suplanuota investuoti 108 934 346,09 Eur, iš jų jau išmokėta 43 289 983,87 Eur. Šiame sraute suplanuota įgyvendinti 1168 veiklas, iš kurių šiuo metu vykdoma 719, o užbaigtos - 234 veiklos. TŪM programos II srauto savivaldybėse suplanuota investuoti 116 042 744,93 Eur, iš jų jau išmokėta 25 481 524,44 Eur. Šiame sraute suplanuota įgyvendinti 2884 veiklas, iš kurių šiuo metu jau vykdomos 1157, o užbaigtos - 108 veiklos. Iš viso per abu TŪM programos srautus šiuo metu yra pradėta arba jau užbaigta 54,74 procentai visų numatytų veiklų (2218 iš 4052).

Vertinant TŪM programos rodiklių pasiekimą matyti, kad mokinių pasiekimų atotrūkis sumažėjo 22 iš 58 (t.y. 38 proc.) programoje dalyvaujančių savivaldybių. Nuo 2021–2022 metų mokslo metų rodiklio „Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo (toliau – PUPP) metu bent pagrindinį lietuvių kalbos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.)“ reikšmė buvo gerinama: 2022 metais – 71,3, 2023 metais – 76,4, 2024 metais – 77,9 (2024 metų duomenys preliminarūs). Rodiklio „PUPP metu bent pagrindinį matematikos mokymosi pasiekimų lygį pasiekusių mokinių dalis (proc.)“ taip pat didėjo: 2022 metais - 23,8, 2023 metais - 43,5, 2024 metais - 50,5 (2024 metų duomenys preliminarūs). Stebimi teigiami pokyčiai ir kituose pagrindiniuose TŪM programos rodikliuose: rodiklio „Bendrojo ugdymo mokyklų 1–8 klasių komplektų, kurie yra jungtiniai, dalis (proc.)“ mažėjo (2021 metais – 4,2, 2022 metais – 3,5, 2023 metais – 1,8, 2024 metais – 1,6), išaugo rodiklio „Vienai sąlyginei mokytojo pareigybei tenkančių mokinių skaičius bendrojo ugdymo mokyklose“ reikšmė (2021 metais – 11,4, 2022 metais – 11,3, 2023 metais – 11,5, 2024 metais – 11,5).

Rodiklis, už kurį bus atsiskaitoma Europos Komisijai, yra „Mokyklų, gavusių paramą veiklos kokybei gerinti, skaičius“. Europos Komisijai yra įsipareigota, kad 2025 m. birželio 30 d. dalyvavimą TŪM programoje užbaigs bent 75 mokyklos (tarpinis rodiklis), kitos mokyklos dalyvavimą programoje turės baigti iki 2026 m. balandžio 30 dienos. TŪM programos I sraute dalyvauja 93 mokyklos, tačiau, preliminariais skaičiavimais, iki 2025 m. birželio 30 d. dalyvavimą programoje gali užbaigti tik 77 mokyklos, atsižvelgiant į užsitęsusias viešųjų pirkimų procedūras bei sunkumus, įgyvendinant veiklas, susijusias su infrastruktūros atnaujinimu. TŪM programos II sraute dalyvauja 177 mokyklos, tačiau daliai jų taip pat kyla sunkumų užbaigti savo veiklas laiku (iki 2026 m. balandžio 30 d.). Šiuo metu vyksta pokalbiai su atitinkamų savivaldybių bei mokyklų atstovais, ieškant sprendimo, tačiau rizika nepasiekti šio rodiklio išlieka.

Sprendimai dėl šio klausimo nebuvo priimami.

3. SVARSTYTA: rizikos ir jų valdymo planas.

Judita Šarpienė pristatė pagrindines TŪM programos rizikas ir jų valdymą. Šiuo metu aktualiausias trys pagrindinės rizikos:

1. TŪM programos tarpinio rodiklio „Mokyklų, gavusių paramą veiklos kokybei gerinti, skaičius“ (75 mokyklos) nepasiekimas. Buvo atlikta TŪM programos I sraute dalyvaujančių savivaldybių bei mokyklų apklausa, po kurios įvertinta, kad laiku veiklas užbaigti galėtų tik 77 iš 93 mokyklų. Siekiant suvaldyti šio rodiklio nepasiekimo riziką, vykdomos konsultacijos su TŪM programos savivaldybėmis, tariamasi dėl veiklų plano

pakeitimų ir alternatyvių veiklų. Centrinei projektų valdymo agentūrai (toliau – CPVA) buvo pateiktas prašymas daliai mokyklų pratęsti projekto „Tūkstantmečio mokyklos I“ įgyvendinimo laikotarpį (CPVA šiuo metu tokią galimybę derina su LR švietimo, mokslo ir sporto bei Finansų ministerijomis). Situacija nuolat stebima ir atnaujinama kas dvi savaites. Taip pat tariamasi su dalimi projekte „Tūkstantmečio mokyklos II“ dalyvaujančių mokyklų dėl galimybės veiklas užbaigti anksčiau (iki 2025 m. birželio 30 d.).

2. Užsitęsiosios viešųjų pirkimų procedūros. Atlikta TŪM programos I srauto savivaldybių apklausa parodė, kad nemaža dalis mokyklų ir savivaldybių, įgyvendinančių viešuosius pirkimus, susiduria su įvairiais iššūkiais – nuo užsitęsusių procedūrų iki paslaugų tiekėjų / rangovų stygiaus. Dėl to kyla rizika neįgyvendinti dalies suplanuotų veiklų laiku, ypač veiklų, susijusių su infrastruktūros atnaujinimu. Siekiant suvaldyti šią riziką, pasitelkiama viešųjų pirkimų specialistės pagalba, kuri konsultuoja savivaldybes bei mokyklas viešųjų pirkimų įgyvendinimo, dokumentų parengimo klausimais, teikia informaciją apie projektuose fiksuotus pažeidimus bei dalijasi patarimais, kaip jų išvengti ateityje.

3. Ilgas administravimo procesas. Dideli administraciniai reikalavimai, kurie apsunkina dokumentų pateikimą, todėl procesas stringa tiek iš Europos socialinio fondo agentūros (toliau – ESFA), tiek iš CPVA pusės. Atitinkamai ESFA pateikti mokėjimo prašymai CPVA yra tikrinami ilgą laiką, todėl vėluoja išlaidų kompensavimas. Siekiant valdyti šią riziką, TŪM programoje dalyvaujančioms savivaldybėms bei mokykloms yra išmokamos papildomo avanso lėšos. CPVA yra leidusi ESFA prašyti papildomo avanso, jo sumą įskaitant jau CPVA pateiktų ir dar nepatvirtintų mokėjimo prašymų (veiklos ataskaitų) lėšomis.

Simonas Šabanovas papildė, kad Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – ŠMSM) neprieštaruja TŪM programos I srauto veiklų pratęsimui. Artimiausiu metu ŠMSM išsiųs raštą Lietuvos Respublikos finansų ministerijai, kuriame bus nurodyta, kad pritariama dalies TŪM programos I sraute dalyvaujančių mokyklų įgyvendinamų veiklų laikotarpio pratęsimui iki 2026 m. balandžio 30 d., su sąlyga, kad iki 2025 m. birželio 30 d. bus pasiekta tarpinė rodiklio „Mokyklų, gavusių paramą veiklos kokybei gerinti, skaičius“ su Europos Komisija suderinta reikšmė – 75 mokyklos baigusios dalyvavimą TŪM programoje.

Jonas Mickus išreiškė susirūpinimą TŪM programos įgyvendinimo progresu, atsižvelgiant į tai, kad įvardintos problemos ir rizikos, ypač susijusios su administravimo procesais, vis dar yra tos pačios, kokios buvo aptartos 2024 m. vasario 2 d. posėdžio metu ir kokias tuo metu įžvelgė TŪM programoje dalyvaujančios savivaldybės. ESFA su CPVA turėtų priimti bendrus susitarimus, mažinančius biurokratinę naštą tam, kad ji netrukdytų veiklų įgyvendinimui. ŠMSM turėtų imtis griežtesnės priežiūros tam, kad atsakingos institucijos tinkamai atliktų savo darbą ir nebūtų keliami pertekliniai reikalavimai teikiamiems išlaidas bei veiklas pagrindžiantiems dokumentams.

Jonas Mickus taip pat išreiškė pritarimą TŪM programos įgyvendinamo laikotarpio pratęsimui akcentuodamas tai, kad įgyvendinimo laikotarpis turėtų būti pratęstas abiem programos srautams, atsižvelgiant į tai, kad projektai „Tūkstantmečio mokyklos I“ ir „Tūkstantmečio mokyklos II“ prasidėjo vėliau, nei planuota dėl užsitęsusių jų vertinimo, todėl savivaldybėms ne dėl savo kaltės tenka įgyvendinti veiklas per trumpesnį laikotarpį.

Ignas Gaižiūnas atkreipė dėmesį, kad net ir pavėluotai pradėti TŪM programos projektai buvo vieni iš pirmųjų Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės (toliau – EGADP) lėšomis finansuojamų projektų. Kai kurių kitų EGADP lėšomis finansuojamų projektų situacija yra dar sudėtingesnė, todėl neatmetama galimybė, jog atsiras pokyčių teisės aktuose, reglamentuojančiuose EGADP finansuojamų projektų įgyvendinimą. Tačiau, kol tokių sprendimų nėra, labai svarbu laikytis plano ir valdyti įvardintas rizikas.

Ignas Gaižiūnas taip pat teigė, jog ŠMSM vadovybės netenkina ilgi administravimo procesai, o ypač mokėjimo prašymų tikrinimo sparta. Jei šios problemos nebus išspręstos, bus prašoma ir Lietuvos vyriausybės ministrės pirmininkės (toliau – Premjerė) įsitraukimo.

Jonas Mickus pritarė, kad būtų tikslinga informuoti Premjerę apie TŪM programos įgyvendinimo trikdžius.

Simonas Šabanovas patikslino, kad ŠMSM ir ESFA jau šiuo metu intensyviai ir reguliariai bendradarbiauja su savivaldybėmis tam, kad būtų valdomos įvardintos rizikos ir TŪM programos projektai būtų baigti laiku.

Dainius Žvirdauskas pabrėžė, jog TŪM programos įgyvendinime pastebimi ir išoriniai trukdžiai – gaunami papildomi klausimai bei raštai iš politikų, įvairių institucijų, visuomenės atstovų. Todėl, jei nebūtų laikomasi visų

nustatytų procedūrų TŪM programos administravime, atsirastų papildoma rizika įsitraukti į teismo procesus ar ginčus su kontrolės ir audito institucijomis. Komitetas savo galios ribose turėtų padėti šias problemas spręsti.

Eglė Vizbarė informavo, kad CPVA nuolat ieško būdų ir priemonių optimizuoti administravimo procesą, ypač mokėjimo prašymų vertinimo trukmę, tačiau akcentavo ir tai, kad TŪM programa dėl savo didelės apimties tikrai bus stebima ir tikrinama tiek Lietuvos, tiek Europos Komisijos kontrolės institucijų. Atsižvelgdama į tai ir siekdama išvengti pažeidimų, CPVA privalo laikytis visų Lietuvos Respublikos teisės aktuose EGADP finansuojamiems projektams nustatytų taisyklių, procedūrų ir reikalavimų. Priešingai, nei buvo tikėtasi (ir komunikuota TŪM programoje dalyvaujančioms savivaldybėms) programos pradžioje, reikalavimai EGADP finansuojamų projektų administravimui ne tik nebuvo padaryti paprastesni, o daugeliu atvejų yra ir kur kas sudėtingesni, nei projektams, finansuojamiems iš kitų finansavimo šaltinių. TŪM programai, net ir įvertinus jos apimtį, jokios išimties nebuvo pritaikytos. Todėl, jei ŠMSM numato kreiptis į Premjerę dėl TŪM programos įgyvendinimo sunkumų, visų pirma turėtų būti keliamas klausimas dėl reikalavimų EGADP finansuojamų projektų administravimui supaprastinimo.

Jonas Mickus pritarė, kad teisės aktuose įtvirtinti bei kontrolės ir audito institucijų keliami reikalavimai projektų administravimui taip pat yra vienas esminių klausimų, kurio sprendimą turėtų inicijuoti ŠMSM.

Sprendimai dėl šio klausimo nebuvo priimami.

4. SVARSTYTA: TŪM programos ir susijusių dokumentų pokyčiai.

Judita Šarpienė pristatė inicijuotus TŪM programos įgyvendinimą reglamentuojančių bei su TŪM programa susijusių dokumentų pokyčius. Dalis dokumentų pokyčių susiję su tuo, kad ŠMSM patvirtino 2021–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Švietimo plėtros programos (toliau – ŠPP) pakeitimus, kita dalis keičiama, siekiant suvienodinti TŪM programą reglamentuojančius dokumentus su kitais teisės aktais. Atnaujinti šie dokumentai:

1. TŪM programos projektų finansavimo sąlygų aprašas (toliau – PFSA). Atsižvelgiant į tai, kad naujoje ŠPP redakcijoje buvo pakeistos (realiau suplanuotos) TŪM programai aktualių rodiklių reikšmės, pagrindiniai PFSA pakeitimai susiję su šių rodiklių reikšmių perkėlimu.
2. TŪM programos aprašas. Šis dokumentas iki šiol nebuvo keistas, kai buvo atliekami ankstesni PFSA keitimai, taip pat yra nesutapimų su vėliau įsigaliojusiu aukštesniu teisės aktu - Projektų administravimo ir finansavimo taisyklėmis (toliau – PAFT). Keičiant TŪM programos aprašą, jis suvienodinamas tiek su PFSA, tiek su PAFT. Pagrindinis pokytis – TŪM programos veiklų pabaigos data pakeista iš 2026 m. birželio 30 d. į 2026 m. balandžio 30 d., atsižvelgiant į PAFT reikalavimus. Tiek PFSA, tiek su partneriais sudarytose jungtinės veiklos sutartyse TŪM programos pabaigos data nurodyta teisingai.
3. TŪM programos rodiklių aprašymo kortelės. Šis dokumentas buvo atnaujintas pagal naują formatą, taip pat buvo patikslintos kai kurios formuluotės, ištaisant technines klaidas.

Simonas Šabanovas papildė, kad TŪM programos aprašas bus įkeltas suderinimui į Teisės aktų informacinę sistemą, taip pat atskiru raštu bus išsiųstas Lietuvos savivaldybių asociacijai tam, kad suinteresuotos šalys galėtų pateikti pastabas.

Sprendimai dėl šio klausimo nebuvo priimami.

5. SVARSTYTA: TŪM programos sutaupyto lėšų panaudojimas

Judita Šarpienė aptarė TŪM programos sutaupyto lėšų situaciją. Pasirašius visas tris TŪM programoje įgyvendinamų projektų („Tūkstantmečio mokyklų akademija“, „Tūkstantmečio mokyklos I“, „Tūkstantmečio mokyklos II“) sutartis, liko nepanaudota 8,78 mln. Eur (neskaitant PVM) finansavimo lėšų. Likutis atsirado dėl to, kad savivaldybėms buvo sudaryta galimybė gauti 10 procentų didesnę finansavimo sumą tais atvejais, kai buvo rengiami jungtiniai savivaldybių švietimo pažangos planai (numatomas dviejų kaimyninių savivaldybių bendradarbiavimas įgyvendinant TŪM programą). Tokia galimybė pasinaudojo nedaug savivaldybių, todėl dalis lėšų, skirtų savivaldybėms skiriamo biudžeto padidinimui, liko nepanaudota. Ši situacija buvo aptarta ankstesnio

Komiteto posėdžio metu ir Komiteto narių pasiūlymai šių lėšų panaudojimui buvo fiksuoti 2024 m. vasario 2 d. Komiteto posėdžio protokole Nr. 7.

Įvertinus TŪM programoje jau dalyvaujančių savivaldybių patirtį vykdant veiklas, trumpą likusį laikotarpį EGADP lėšomis finansuojamų projektų įgyvendinimui, atsižvelgiant į patirtį derinant ir tvirtinant švietimo pažangos planus bei TŪM programos įgyvendinimą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimus ir pritarus ŠMSM, nuspręsta nebeformuoti dar vieno TŪM programos srauto, skirto valstybinėms mokykloms. Naujai suplanuotų veiklų nebūtų įmanoma įgyvendinti iki 2026 m. balandžio 30 d.

Ignas Gaižiūnas papildė, kad šiuo metu ŠMSM neturi planų, kur būtų galima šias lėšas panaudoti – svarstomi įvairūs variantai. Likusias lėšas ŠMSM gali panaudoti tik kitų EGADP lėšų finansuojamų projektų įgyvendinimui, todėl vienas iš galimų variantų – perkelti dalį šios sumos į projektą Nr. 10-009-P-0001 „Mokykis visą gyvenimą!“, t.y. Nacionalinei suaugusiųjų švietimo platformai „Kursuok“. Vis dėlto kol kas galutinio sprendimo nėra, jis priklauso ir nuo Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, kuri prieš tai apskritai turėtų pritarti sutaupytų EGADP lėšų panaudojimo galimybei.

Jonas Mickus suabejojo, kad lėšos, nukreiptos į „Kursuok“ platformą, būtų panaudotos pakankamai efektyviai. Reiktų įvertinti, ar lėšų perskirstymas projektui Nr. 10-016-P-0001 „STEAM centrų veiklos plėtra“ nebūtų efektyvesnis sprendimas.

Albinas Vilčinskas priminė, kad 2024 m. vasario 2 d. Komiteto posėdžio metu buvo aptartas ne tik sutaupytų lėšų paskyrimo valstybinėms mokykloms variantas, bet ir galimybė jas panaudoti Pietryčių Lietuvos mokyklų finansavimui.

Ignas Gaižiūnas ir Simonas Šabanovas atsakė, jog ši galimybė jau taip pat nebėra svarstoma dėl prieš tai įvardintų priežasčių, t.y. laiko trūkumo. Dėl ilgo dokumentų rengimo ir tvirtinimo proceso, veiklų mokyklose nebūtų įmanoma įgyvendinti iki 2026 m. balandžio 30 d., todėl kiltų itin didelė rizika apskritai prarasti šias lėšas.

Sprendimai dėl šio klausimo nebuvo priimami.

Kiti klausimai Komiteto posėdyje svarstomi nebuvo.

Posėdžio pirmininkas	Ignas Gaižiūnas
Posėdžio sekretorė	Oksana Mažeikaitė